

elválasztás	egy összetett rendszer alkotó komponensei közül legalább egynek a teljes vagy részleges kinyerése
dúsítás	egy összetett rendszer alkotó komponensei közül a kiválasztott – általában viszonylag kis koncentrációban jelen lévő – komponens relatív koncentrációjának növelése.
tisztítás	egy – túlnyomó részben a kiválasztott komponenst tartalmazó – elegyben/keverékben a szennyezők mennyiségének a kívánt határérték alá történő csökkentése.
elválasztási művelet	Az a művelet, amelynek a célja az elválasztás megvalósítása.
elválasztástechnikai berendezés	az elválasztási művelet megvalósítására szolgáló kézi vagy gépi berendezés
elválasztástechnika	az elválasztás(ok) megvalósítására szolgáló műveletek és berendezések együttese.
bepárlás	egy oldatból az oldószer részleges vagy teljes elpárolgotatása, amely történhet a környezet hőmérsékletén spontán módon, vagy emelt hőmérsékleten
töményítés, koncentrálás	az oldott anyag koncentrációjának növelése az oldószer egy részének elpárolgotatásával vagy más módon történő csökkentésével
teljes bepárlás/szárazra párlás	egy oldatból az oldószer teljes elpárolgotatása
kristályosítás	az oldott anyag tisztítása úgy, hogy... <ol style="list-style-type: none"> 1) az oldatot a kristálykiválás bekövetkeztéig bepároljuk 2) az oldat hőmérsékletét a kristálykiválás bekövetkeztéig csökkentjük 3) az oldott anyag oldhatóságát más oldószer adagolásával a kristálykiválás bekövetkeztéig csökkentjük
filmbepárlás	a bepárló eszköz falán lévő, vékony folyadékfilmmel végzett bepárlás a filmbepárlás történhet atmoszférikus körülmények között, vagy csökkentett nyomáson (vákuumban)
folyamatos filmbepárlás	a filmbepárlás speciális esete, amikor a folyadékfilmet valamilyen műszaki megoldással a filmbepárlás során folyamatosan megújítjuk
rotációs bepárlás	a filmbepárlás speciális esete, amikor a folyadékfilmet egy az oldatot tartalmazó lombik forgatásával hozzuk létre
rotációs vákuum bepárlás	a rotációs bepárlás speciális eset, amikor a rotációs bepárlást csökkentett nyomáson végezzük
rotációs bepárló készülék	a rotációs bepárlást megvalósító eszköz

rövid gőzutas filmbepárló	olyan filmbepárló eszköz, amelyben a párolgó filmfelület és az oldószer kondenzáltatását végző falfelület között nagyon kicsi a távolság
keverőlapátos filmbepárló	olyan filmbepárló, amelyben a folyadékfilmet keverőlapátokkal történő mozgatással újítják meg
centrifugális bepárló	olyan bepárló készülék, amely csökkentett nyomáson, egy centrifuga rotorjába helyezett csövekben végzi a bepárlást. Az oldat kifröcskölését a rotor forgatása miatt megjelenő centripetális erő akadályozza meg.
TurboVap®	forgó gázáramlással bepárlást végző eszköz márkanéve
kifagyasztás	Egy elegy valamely komponensének (leggyakrabban a víznek) a kristályosítása a komponens fagyáspontja alá történő hűtéssel.
porlasztva szárítás	oldott (esetleg szuszpendált vagy emulgált) anyag kinyerése úgy, hogy az oldatot nagyon finom permet formájában nagy térfogatú, forró térbe porlasztják, ahol az oldószer gyorsan elpárolog, az oldott anyag száraz por formájában visszamarad
fagyasztva szárítás, liofilizálás	oldószer eltávolítása úgy, hogy az oldatot v. oldószert tartalmazó anyagot megfagyasztják, majd a fagyáspontja alatti hőmérsékleten az oldószert nagy vákuumban szublimáltatják.
fajtázás	A fajtázás a szilárd anyagok elkülönítése a komponensek fajsúlykülönbsége alapján, valamilyen fluidum felhasználásával. (pl. arany szemcsék elkülönítése a homoktól, azaz az arany mosás)
kifúvatás, szélelés	olyan fajtázás, amikor a fluidum levegő. (pl. gabonamagvak megtisztítása a pelyvától úgy, hogy a pelyvát levegő áramlással kifúvatják a szemek közül)
mágneses szeparáció	Mágnesezhető (ferromágneses) és nem mágnesezhető komponensek szétválasztása mágneses tér segítségével.
mágneses szeparátor	Mágnesezhető és nem mágnesezhető anyagok szétválasztására szolgáló készülék.
flotáció	egy szilárd keverék komponenseinek a felületaktív anyagokkal történő nedvesíthetőségbeli különbségei alapján történő szétválasztása
kioldás	anyagok keverékének a szétválasztása oldékonyságbeli különbségeik alapján (pl. vízoldható és oldhatatlan anyagok szétválasztása)
ülepedés	szilárd anyag szemcséinek a lesüllyedése egy szuszpenzió aljára akkor, amikor a szuszpenziót nem kevertetik/mozgatják, hanem elegendő ideig állni hagyják.
ülepedési sebesség, Stokes törvénye	$v = \frac{2(d_s - d_l)}{9\mu} g \cdot r^2$ <p>ahol (v) az ülepedési sebesség, (g) a gravitációs gyorsulás, (r) a gömb</p>

	alakúnak feltételezett szemcsék sugara, (μ) a folyadék viszkozitása, (d_l) a szuszpendáló folyadék sűrűsége, (d_s) a szemcsék sűrűsége
dekantálás	Laboratóriumban a csapadék/szilárd anyag ülepitését, majd a leülepedett anyagról a felülúszó tiszta oldat leöntését dekantálásnak nevezzük
ciklon	portartalmú gázokból a port a közeg áramlásával létrehozott körmozgásból eredő centrifugális erőhatásokkal leválasztó berendezés
centrifugálás	körmozgásra kényszerített mintákban az eltérő sűrűségű komponensek szétválasztása centripetális erő által kiváltott, gyorsított ülepitéssel. Az eljárás egyaránt használható szuszpenziókhoz és emulziókhoz. A normál laboratóriumi centrifuga által kiváltott gyorsulás max. 20000 g lehet.
ultracentrifugálás	rendkívül nagy fordulatszámú centrifugában végzett centrifugálás. Az ultracentrifugában kiváltott gyorsulás max. 1 millió g lehet.
centrifugális szeparátor	különböző sűrűségű, egymással nem elegyedő folyadékok által képzett emulzió szétválasztása centrifugálással.
gázcentrifuga	különböző molekulasúlyú, gáz halmazállapotú anyagok szétválasztására szolgáló, nagy fordulatszámú centrifuga.
szűrés	szilárd (vagy közel szilárd) anyag szemcséinek fluid közegből történő visszatartása valamilyen, a fluid közeg számára átjárható, a szemcsék számára átjárhatatlan anyagból készült szűrőközeg segítségével.
szűrőközeg	különböző, vagy azonos átmérőjű, a fluid közeg számára teljesen átjárható pórusokat tartalmazó szilárd anyag, amely legalább a kiszűrendő anyag legnagyobb szemcséit visszatartja, azok számára megfelelő szilárdságú mechanikai támaszt ad.
szűrőlepeny/szűrőpogácsa	a szűrőközegre lerakódó nagyobb, majd egyre kisebb méretű szemcsékből létrejövő réteg, amely a finomszűrést végzi
elektrosztatikus porleválasztás	gázáramban lévő szilárd szemcsék eltávolítása nagy elektromos egyenfeszültség segítségével
makroszűrés	1 μm -nél nagyobb szemcsék kiszűrésére szolgáló eljárás
mikroszűrés, membránszűrés	100 nm – 1 μm szemcseméretű részecskék eltávolítására szolgáló eljárás, megfelelő finomságú szűrőmembrán felhasználásával. Ezen a módon távolíthatók el a baktériumok egy oldatból.
ultraszűrés	makromolekulák, vírusok szeparálására alkalmas eljárás, 2 – 100 nm mérethatárok között..
nanoszűrés, dialízis	meghatározott molekulasúlynál nagyobb molekulák visszatartása 2 nm alatti pórusú membrán segítségével (pl. dialízis membrán)
fordított ozmózis	oldószer eltávolítása oldatokból, nyomásálló féligáteresztő

	membránokon nagy nyomással történő átpréseléssel. Leggyakrabban vizes oldatoknál, pl. tiszta víz előállítására használják.
tangenciális szűrés	szilárd vagy sejtes elemek eltávolítása monodiszperz pórusú szűrőközeg felhasználásával úgy, hogy a szűrendő levet erős sugárban, érintőlegesen vezeti a szűrőközeg felületével párhuzamosan.
fritt	préselt és hőkezeléssel zsugorított szemcsékből készült szűrőközeg
extrakció	egy vagy több kiválasztott komponens kioldása a többkomponensű rendszerből valamilyen extrahálószer segítségével
extrahálószer	extrakcióra használt, folyékony vagy szuperkritikus halmazállapotú anyag (a leggyakrabban valamilyen oldószer, vagy oldat)
megoszlás	egy adott anyagmennyiség egyensúlyi eloszlása két, egymással nem elegyedő fázis között
megoszlási hányados (K)	Folyadék-folyadék extrakció során egy anyagnak a két folyadék fázis közötti megoszlása számszerű jellemzésére szolgáló egyensúlyi állandó. $K = \frac{C_1}{C_2}$ ahol K a megoszlási hányados, C_1 és C_2 az anyagnak a két fázisban lévő egyensúlyi koncentrációja
folyamatos extrakció	megfelelő kialakítású berendezésben folyamatosan, megszakítások nélkül végzett extrakció
szelektivitási tényező (D)	megadja, hogy folyadék-folyadék extrakció során hányszorosa az egyik komponens (K_A) megoszlási hányadosa a másik komponens megoszlási hányadosának (K_B). $D = \frac{K_A}{K_B}$ ahol D a szelektivitási tényező, K_A és K_B az A és B anyagok megoszlási hányadosai a két fázis között
szilárd fázisú extrakció (SPE)	egy folyékony közegből egy vagy több oldott anyag kinyerése szilárd fázisú adszorbens, vagy szilárd hordozóhoz kötött abszorbens felhasználásával
szilárd fázisú mikroextrakció (SPME)	egy folyékony vagy gáznemű közegből egy vagy több anyag egyensúlyi kinyerése analitikai céllal, nagyon kis méretű, szilárd fázisú adszorbens, vagy szilárd hordozóhoz kötött abszorbens felhasználásával
Soxhlet extrakció	folyamatos üzemű szilárd-folyadék extrakció
ozmózis	oldószer spontán átáramlása két, egymással féligáteresztő membránnal érintkező oldat között a membránon át, a kisebb koncentrációjú oldat irányából a nagyobb koncentrációjú oldat

	irányába
ozmózis nyomás	<p>a nagyobb koncentrációjú oldat oldalán kifejtett nyomás, amely az ozmózis megállításához szükséges</p> $\pi = i \cdot c_R \cdot R \cdot T$ <p>ahol i a Van't Hoff faktor (az oldott anyag diszociációját vagy asszociációját veszi figyelembe), c_R a Raoult-féle koncentráció (molalitás, mol/kg), R a gázállandó, T a termodinamikai hőmérséklet</p>
fordított ozmózis	az ozmózis irányával ellentétes oldószer áramlás, amely akkor következi be, ha az ozmózis nyomásnál nagyobb nyomást fejtenek ki a nagyobb koncentrációjú oldalon
ozmométer	ozmózisnyomás mérésére szolgáló készülék
RO víztisztító	fordított ozmózison alapuló, általában ivóvíz előállítására szolgáló berendezés
dialízis	<p>A dialízis az az elválasztási folyamat, amely során egy magadott molekulásúlynál nagyobb molekulásúlyú molekulákat vizes vagy vizes-szerves oldatban egy speciális dialízismembrán segítségével visszatartjuk, míg az azoknál kisebb molekulákat állandó vízáramlással az oldatból kimossuk.</p> <p>(lásd még: nanoszűrés)</p>
haemodialízis	karbamid és más mérgező anyagok eltávolítása a vérből dialízis segítségével
haemodializátor	haemodialízis megvalósítására szolgáló készülék
kromatográfia	Elegyek, keverékek analitikai és preparatív elválasztására is használható módszerek neve.
fluidum	folyadék, gáz, vagy szuperkritikus halmazállapotú közeg.
mobilis (v. röviden: mobil)	mozgékony, mozgó
mobil fázis, mozgó fázis	a kromatográfias elválasztás során a minta komponenseit szállító közeg.
álló fázis	a kromatográfias elválasztás során a minta komponenseinek elválasztását végző, a folyamat során el nem mozduló közeg.
oszlopkromatográfia	olyan kromatográfia, amelynél az álló fázis egy csőben helyezkedik el
rétegekromatográfia	olyan kromatográfia, amelynél az álló fázis egy sík réteg formájában helyezkedik el
túlnyomásos kromatográfia	olyan kromatográfia, amelynél a mozgó fázist annak a saját, hidrosztatikai nyomásánál nagyobb nyomással áramoltatják át az álló fázison
HPLC	nagynyomású folyadék kromatográfia

TLC vagy VRK	vékonyréteg kromatográfia
OPTLC vagy OPLC	túlnyomásos vékonyréteg kromatográfia
HPTLC	nagy felbontóképességű vékonyréteg kromatográfia
GC	gázkromatográfia
PC	papírkromatográfia
spirál kád	papírkromatográfiában használt, kis méretű, oldószertakarékos futtatókád
normál fázis	hagyományos poláris állófázis, tipikusan pl. a szilikagél
fordított fázis	hagyományos apoláris állófázis, tipikusan pl. az alkiláncokkal borított felületű szilikagél
kevert fázis	vegyes tulajdonságokat mutató állófázis, amely a futtatási körülményektől (pl. mozgó fázis minősége, pH) függően polárisabb, vagy apolárisabb jellegű lehet, de mindkét hagyományos fázis tulajdonságát mutatja.
vékonyréteg lap	sík, inert hordozó felületre felvitt adszorbens réteg
futtató kád	a vékonyréteglapok kifejlesztéséhez szükséges, zárt gőzterű edény
TWIN kamra	olyan futtató kád, amelynek osztatlan a gőztere, de a kád alja egy bordával két részre van osztva
horizontális futtató kád	a réteg kifejlesztését vízszintes irányban végző, változtatható nagyságú gőzterrel rendelkező kamra
automata futtató kád	a réteglapok kondicionálását, kifejlesztését és szárítását automatikusan elvégző berendezés
kondicionálás	<ol style="list-style-type: none"> 1) a réteglapok nedvességtartalmának és felületi állapotának stabilizálása (például úgy, hogy kifejlesztés előtt a kifejlesztő kamra telített gőzterében valamennyi ideig állni hagyjuk) 2) kromatográfiai kolonnák állófázisának, állapotának stabilizálása úgy, hogy minta injektálása nélkül a mozgó fázist az új egyensúlyi állapot beállításához szükséges ideig áramoltatjuk az állófázison
eluens	kromatográfiai elválasztásra, a minta kolonnáról leoldására szolgáló oldószer v. oldószer elegy, amelyet mozgó fázisként használunk
elúció	a kromatográfiai állófázisról a minta komponenseinek a leoldása
elúciós sorrend	összetett minta komponenseinek leoldódási sorrendje
elúciós erő	az eluens leoldó képessége
izokratikus elúció	állandó összetételű eluenssel végzett elúció

gradiens elúció	időben folyamatosan változó összetételű eluenssel végzett elúció
mixotróp sorozat	az egymással szomszédos oldószerekkel korlátlanul elegyedő oldószerek sorozata (pl. víz–etanol–etil-acetát–hexán)
eluotróp sorozat	az eluensek sorrendje az egyre növekvő elúciós erős szerint (pl. hexán–kloroform–acetonitril–víz–ecetsav)
retenciós faktor (R_f)	$R_f = \frac{f}{old}$ <p>ahol f a folt távolsága, old az oldószersfront távolsága a felcseppentés helyétől</p>
relatív retenciós index (R_x)	<p>egy standardként használt vegyület retenciós faktorára vonatkoztatott retenciós faktor</p> $R_x = \frac{R_f}{R_{std}}$ <p>ahol R_{std} a standard, R_f a minta retenciós faktora</p>
gázkromatográf	gáz halmazállapotú mozgó fázist használó kromatográfiás készülék
folyadékkromatográf	folyadék halmazállapotú mozgó fázist használó kromatográfiás készülék
szuperkritikus (folyadék)kromatográf	szuperkritikus állapotú mozgó fázist használó kromatográfiás készülék
inlet (párolgató)	a minta gyors és szabályozott elpárolgtatását végző egység
injektor	a minta beinjektálását végző egység
autosampler	automatikusan működő mintaváltót és injektort tartalmazó berendezés
vivőgáz	a gázkromatográfiás elválasztások során a mozgó fázis
detektorgáz	egyes GC detektorok működtetéséhez szükséges további gázok
sminkgáz (make-up gáz)	inert pótgáz, amely a FID detektorok esetén a hidrogén és oxigén reakciója során fellépő térfogatcsökkenés hatását kompenzálja
kolonna	az állófázist tartalmazó cső (a méretek a kromatográfia típusától függenek)
kapilláris kolonna	nagyon kis (max. 0,5 mm) átmérőjű kolonna, amelynek a hosszúsága változó, de jellemzően az 1–100 m tartományban van
HPLC kolonna	nagy nyomásnak ellenálló kolonna, mérete változó, analitikai változatban tipikusan 5–30 cm hosszúságú, 3–10 mm belső átmérőjű
microbore kolonna	kb. 3 mm-nél kisebb belső átmérőjű HPLC kolonna

detektor	az elválasztott minta komponens valamilyen fizikai vagy kémiai tulajdonságának mérésén alapuló elektronikus eszköz, amely a komponens koncentrációjával arányos nagyságú elektromos jelet állít elő
linearitási tartomány	az a koncentráció tartomány, amelyben a detektor által szolgáltatott jel nagysága és a minta koncentrációja között egyenes arányosság áll fenn
FID	lángionizációs detektor
ECD	elektronbefogási detektor
NPD	nitrogén-foszfor detektor
MSD	tömegspektrométer detektor
TCD	hővezetőképességi detektor
UV-VIS	ultraibolya és látható fény tartományában működő fotometriás detektor
RI	refraktív index (törésmutató) mérési detektor
mikrofecskendő	kis térfogatok pontos bemérésére alkalmas, üveg testből, acél dugattyúból és acél tűből álló precíziós fecskendő (pl. Hamilton fecskendő)
head space	zárt edényben a minta fölött lévő gáztér
PTV	programozható hőmérsékletű párologtató egység
hidegfókuszálás	az oldószergőzök kondenzáltatása a GC kolonna elején
cold-on-column injektálás	elpárologtatás helyett magának a mintaoldatnak a bejuttatása a GC kolonna elejére (speciális injektor szükséges)
split injektálás	az elpárologtatott minta gőze egy részének a lefúvatása, a kolonnára csak a maradék gőz kerül
splitless injektálás	az elpárologtatott minta gőze teljes egészében a kolonnára kerül
degasser	az eluens alkotóinak vagy magának az eluensnek az oldott légköri gázoktól történő mentesítésére szolgáló berendezés
bemérő hurok	a minta bevitelére szolgáló, kalibrált térfogatú, egyszeres vagy többszörös menetből álló csődarab, amely a HPLC injektorhoz kapcsolódik
gradiensképző	az eluens kikeverésére/összeállítására szolgáló, programozható készülék
depulzátor	az oldószeráramlás lüktetését csökkentő egység
pumpa	az eluents az autosampler és a kolonna felé továbbító berendezés

diódasoros detektor	teljes fehér fényt a mintára vetítő, majd a minta után ráccsal felbontó és fotodiódasorral detektáló készülék
fluoreszcenciás detektor	fluoreszcens komponensek kimutatására alkalmas detektor
ELSD detektor	elpárologtatással egybekötött fényszórási detektor
száraz oszlopos kromatográfia	gyors oszlopkromatográfia, amelynél az állófázis a vékonyréteg kromatográfiában használatos, finom szemcséjű anyag, amit szárazon töltenek be, majd a frakciók között mindig teljesen megszárítanak
flash kromatográfia	gyors oszlopkromatográfia, amely szűk szemcseméret-tartományú szilikagél frakciót használ, az elválasztás során enyhe gáznyomással optimális áramlási sebességet állítanak be
affinitás kromatográfia	Biokémiai elegyek komponenseinek szétválasztására szolgáló módszer, amely specifikus molekuláris kölcsönhatásokon (pl. antitest-antigén, enzim-szubsztrát) alapul.
gélkromatográfia	gél állapotú szemcséket tartalmazó állófázison végzett, a molekulák fizikai mérete szerinti elválasztást biztosító folyadékromatográfia
gélelektroforézis (GE)	a minta elektromosan töltött (ionos) komponenseinek szétválasztására szolgáló elválasztástechnikai módszer, amely során egy síklap formájú, makropórusos gél belsejében lévő mintakomponenseket külső elektromos térerősséggel az ellentétes töltésű elektród irányában mozgatunk
fésű	a mintazsebek kialakítására használt, fésűre emlékeztető alakú műanyag lap
PAGE	poli(akril-amid) alapú gélelektroforézis
SDS-PAGE	nátrium-dodecil-szulfátot is használó PAGE, ahol az SDS a fehérjék denaturálására, valamint azonos tömeg/töltés arány beállítására szolgál, és lehetővé teszi a protein molekulatömegek meghatározását
létra	ismert molekulasúlyú standardokat tartalmazó, molekulasúly szerinti kalibrálásra szolgáló minta, amelynek futási képe létrára emlékeztet
blottolás	a gélben megfuttatott minta komponenseit egy a gél síkjára merőleges folyadékáramlással, vagy merőleges elektromos erőterrel történő átvándoroltatása egy vékony polimer filmre.